

การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

การธนาคารถือว่าเป็นการให้บริการประเภทหนึ่ง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคด้านการเงิน ด้วยการรับฝากเงินและนำเงินฝากเหล่านั้นไปให้กู้ยืมและลงทุนในหลักทรัพย์ อาจกล่าวได้ว่าธนาคารเปรียบเสมือนตัวกลางระหว่างบุคคลที่ต้องการเงินลงทุนกับบุคคลที่ต้องการออมเงิน โดยได้รับผลตอบแทนจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยรับกับอัตราดอกเบี้ยจ่ายเป็นรายได้ เนื่องจากธนาคารเป็นสถาบันทางการเงินที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนอย่างมาก ทำให้ธนาคารสามารถขยายการให้บริการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเงินเป็นจำนวนมาก เช่น การให้บริการด้านหนังสือค้ำประกัน การแลกเปลี่ยนเงินตรา การออกหนังสือรับรองการชำระเงินค่าสินค้าให้แก่ผู้ขายสินค้า ฯลฯ การให้บริการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการให้บริการที่อยู่ในสำนักงานใหญ่หรือสาขาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ จากการขยายตัวของธนาคารพาณิชย์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ยอดสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ เดือนธันวาคม 2533 มีเป็นจำนวน 1,872,265 ล้านบาท โดยที่ธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารที่มีสินทรัพย์มากที่สุด คือ มีประมาณ 520,601 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.81 ของสินทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารกสิกรไทยมีสินทรัพย์จำนวน 266,137 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.21 ของสินทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ไทย สำหรับธนาคารที่มีสินทรัพย์น้อยที่สุดคือ ธนาคารแหลมทอง โดยมีสินทรัพย์จำนวน 7,217 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.39 ของสินทรัพย์ธนาคารพาณิชย์ไทย (ดูตารางที่ 2.1) และจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 2,286 แห่งในปี พ.ศ. 2533 โดยธนาคารกรุงไทยเป็นธนาคารที่มีจำนวนสาขามากที่สุด จำนวน 359 สาขา รองลงมาคือ ธนาคารกรุงเทพ มีจำนวน 353 สาขา และธนาคารกสิกรไทย มีจำนวน 327 สาขา (ดูตารางที่ 2.2) เมื่อพิจารณาสินทรัพย์ต่อสาขาของแต่ละธนาคารพาณิชย์ในปี พ.ศ. 2533 พบว่าธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารที่มีสินทรัพย์ต่อสาขามากที่สุด คือ มีสินทรัพย์ต่อสาขาจำนวน 1,474.8 ล้านบาท รองลงมาคือธนาคารมหานคร มีสินทรัพย์ต่อสาขาจำนวน 1,380.2 ล้านบาท และธนาคารไทยพาณิชย์มีสินทรัพย์ต่อสาขาจำนวน 821.3 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.3) เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่าสินทรัพย์ต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้นจาก 495.9 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2530 เป็น 819.0 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2533 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 32.31

ตารางที่ 2.1 สินทรัพย์และสัดส่วนของสินทรัพย์จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2530		2531	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	301,015	30.39	350,845	29.58
ธนาคารกสิกรไทย	131,796	13.31	156,392	13.19
ธนาคารกรุงไทย	147,871	14.93	176,392	14.87
ธนาคารไทยพาณิชย์	88,915	8.92	103,298	8.71
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	54,735	5.53	70,184	5.92
ธนาคารทหารไทย	55,408	5.59	69,551	5.86
ธนาคารมหานคร	38,076	3.84	47,619	4.02
ธนาคารนครหลวงไทย	35,747	3.61	46,619	3.94
ธนาคารศรีนคร	38,914	3.93	44,730	3.77
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	33,805	3.41	38,169	3.22
ธนาคารเอเชีย	24,862	2.51	32,179	2.71
ธนาคารสหธนาคาร	16,132	1.63	19,376	1.63
ธนาคารไทยทุน	10,598	1.07	14,159	1.20
ธนาคารนครธน	7,975	0.81	10,960	0.92
ธนาคารแหลมทอง	5,130	0.52	5,499	0.46
รวม	990,379	100.00	1,185,969	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.1 ลิขทรัพย์และสัดส่วนของสินทรัพย์จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2532		2533	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	413,206	28.94	520,601	27.81
ธนาคารกสิกรไทย	200,183	13.73	266,137	14.21
ธนาคารกรุงไทย	217,508	14.92	262,561	14.02
ธนาคารไทยพาณิชย์	138,300	9.48	185,607	9.91
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	92,041	6.31	127,244	6.80
ธนาคารทหารไทย	84,736	5.81	103,405	5.52
ธนาคารมหานคร	55,654	3.82	75,913	4.05
ธนาคารนครหลวงไทย	56,127	3.85	69,340	3.70
ธนาคารศรีนคร	54,554	3.74	67,356	3.60
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	47,581	3.26	65,539	3.50
ธนาคารเอเชีย	36,343	2.49	45,229	2.42
ธนาคารสหธนาคาร	22,929	1.57	30,420	1.62
ธนาคารไทยทุน	19,029	1.61	26,521	1.42
ธนาคารนครธน	14,130	0.97	19,175	1.03
ธนาคารแหลมทอง	5,827	0.40	7,217	0.39
รวม	1,458,145	100.00	1,872,265	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.2 สาขาธนาคารพาณิชย์ไทยจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

	2530	2531	2532	2533
ธนาคารกรุงเทพ	336	342	344	353
ธนาคารกสิกรไทย	290	301	309	327
ธนาคารกรุงไทย	279	288	306	359
ธนาคารไทยพาณิชย์	189	203	213	226
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	164	169	178	198
ธนาคารทหารไทย	142	152	160	180
ธนาคารมหานคร	53	53	53	55
ธนาคารนครหลวงไทย	100	100	101	105
ธนาคารศรีนคร	110	113	114	115
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	141	141	141	141
ธนาคารเอเชีย	47	47	51	58
ธนาคารสหธนาคาร	85	87	87	88
ธนาคารไทยทุน	29	30	33	38
ธนาคารนครธน	22	25	26	31
ธนาคารแหลมทอง	10	10	11	12
รวม	1,997	2,061	2,127	2,286

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.3 สินทรัพย์ต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

	2530	2531	2532	2533
ธนาคารกรุงเทพ	895.9	1,025.9	1,201.1	1,474.8
ธนาคารกสิกรไทย	454.5	519.6	647.8	813.9
ธนาคารกรุงไทย	530.0	612.5	710.8	731.4
ธนาคารไทยพาณิชย์	467.3	508.9	649.3	821.3
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	393.8	415.3	517.1	642.6
ธนาคารทหารไทย	390.2	457.6	529.6	574.5
ธนาคารมหานคร	718.4	898.5	1,050.1	1,380.2
ธนาคารนครหลวงไทย	357.5	466.2	555.7	660.4
ธนาคารศรีนคร	353.8	395.8	478.5	585.7
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	239.8	270.7	337.5	464.8
ธนาคารเอเชีย	528.9	684.7	712.6	779.8
ธนาคารสหธนาคาร	189.8	222.7	263.6	345.7
ธนาคารไทยทุน	365.4	472.0	576.5	697.9
ธนาคารนครธน	362.5	438.4	543.5	618.5
ธนาคารแหลมทอง	513.0	549.9	529.7	601.4
รวม	495.9	575.4	685.5	819.0

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2.1 และตารางที่ 2.2

บทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของเงินฝาก สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยซึ่งเป็นผลผลิตที่สาขาจะต้องให้บริการมากที่สุด เพื่อตอบสนองภาพรวมของธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคาร ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจของธนาคารว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายไปกับส่วนใดอย่างไรบ้าง

2.1 ผลผลิตของธนาคารพาณิชย์

เนื่องจากการดำเนินธุรกิจของสาขาธนาคารพาณิชย์จะต้องให้บริการทั้งด้านการฝากเงินและการให้บริการทางด้านสินเชื่อเป็นเป้าหมายหลัก สาขาของธนาคารพาณิชย์อาจมีการให้บริการประเภทอื่นเป็นส่วนน้อย ดังนั้น ผลผลิตของสาขาธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะประกอบด้วย การให้บริการด้านเงินฝาก และสินเชื่อ

2.1.1 เงินฝาก

ในการให้บริการทางด้านการออมเงินหรือฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ พบว่า ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2533 เงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์มีทั้งสิ้น 1,412,792 ล้านบาท จำแนกเป็นเงินฝากประจำมากที่สุดร้อยละ 69.08 รองลงไปคือเงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 26.79 และเงินฝากกระแสรายวันร้อยละ 4.13 (ดูตารางที่ 2.4)

สังเกตได้ว่าในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาพบว่า เงินฝากประจำเริ่มมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น อาจมีสาเหตุมาจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการยกเว้นภาษีเงินฝากประจำที่มีวงเงินไม่เกิน 200,000.- บาท ประกอบกับอัตราผลตอบแทนจากเงินฝากประจำมีค่าเพิ่มขึ้นจากการที่ธนาคารพาณิชย์แข่งขันกันเพื่อรักษาสถานการณ์ เงินฝากของธนาคารพาณิชย์แบ่งเป็น

1. เงินฝากกระแสรายวัน (Current Deposits) หมายถึง เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามโดยผู้ใช้เช็คในการสั่งจ่าย เงินฝากประเภทนี้ไม่มีดอกเบี้ย การรับฝากเงินประเภทนี้เป็นการให้ความสะดวกแก่ลูกค้าและเป็นบัญชีที่ลูกค้าอาจใช้ขอเปิดวงเงินเบิกเกินบัญชี ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง

2. เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposits) หมายถึง เงินฝากประเภทที่ใช้สมุดคู่ฝากหรือถอนและฝากครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 100 บาท การฝากและการถอนต้องใช้ใบขอฝาก

ตารางที่ 2.4 เงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์จำแนกตามประเภท ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2530		2531		2532		2533	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
เงินฝากประจำ	464,429	62.12	551,766	62.11	702,950	62.36	975,867	69.08
เงินฝากออมทรัพย์	234,171	31.32	283,024	31.86	365,488	32.42	378,498	26.79
เงินฝากกระแสรายวัน	49,053	6.56	53,554	6.03	58,745	5.22	58,427	4.13
รวม	747,653	100.00	888,344	100.00	1,127,183	100.00	1,412,792	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

และใบยอดถอนแล้วแต่กรณี ประกอบกับสมุดคูปองฝาก การฝากประเภทนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการออมเงิน และการถอนเงินในช่วงเวลาสั้น ๆ โดยจะคิดดอกเบี้ยให้ปีละ 2 ครั้ง หากเป็นสาขาที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์จะถอนด้วยบัตรเอ.ที.เอ็ม. ได้ทันที

3. เงินฝากประจำ (Fixed Deposits) หมายถึง เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่แน่นอนตามที่ได้ตกลงกันไว้ในเวลาที่นำฝาก เงินฝากประจำมี 6 ประเภท แบ่งตามระยะเวลาในการฝากคือ 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน 12 เดือน 18 เดือน และ 24 เดือน หากลูกค้าถอนเงินก่อนระยะเวลา 3 เดือน ธนาคารจะไม่จ่ายดอกเบี้ยให้หรือฝากเงินไม่ครบตามกำหนด ธนาคารจะคิดอัตราดอกเบี้ยให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ ๗ วันนำฝาก นับจากวันที่เริ่มนำฝากจนถึงวันถอนพร้อมกับหักภาษี ๗ ที่จ่ายไว้

เงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พบว่าในปี พ.ศ. 2533 ธนาคารพาณิชย์ของไทยมีเงินฝาก 1,412,732 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2532 จำนวน 285,549 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มจากปี 2532 จำนวนร้อยละ 25.33 ธนาคารที่มีเงินฝากมากที่สุด คือ ธนาคารกรุงเทพมีเงินฝากจำนวน 399,837 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.17 ของระบบธนาคารพาณิชย์ รองลงมาคือธนาคารกรุงไทยมีเงินฝากจำนวน 221,302 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 15.04 ของระบบธนาคารพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทยมีเงินฝากจำนวน 213,606 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.51 ของระบบธนาคารพาณิชย์ (ดูตารางที่ 2.5) เมื่อพิจารณาเงินฝากต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2533 พบว่า เงินฝากต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบมีจำนวน 643.8 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2532 จำนวน 97.8 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 17.77 ธนาคารที่มีเงินฝากต่อสาขามากที่สุดคือธนาคารกรุงเทพ มีเงินฝากต่อสาขาจำนวน 1,132.7 ล้านบาท รองลงมาคือธนาคารมหานครมีเงินฝากต่อสาขาจำนวน 860.4 ล้านบาท และธนาคารกสิกรไทยมียอดเงินฝากต่อสาขาจำนวน 653.2 ล้านบาท สำหรับธนาคารที่มีเงินฝากต่อสาขาน้อยที่สุดคือธนาคารสหธนาคารมีเงินฝากต่อสาขาจำนวน 269.4 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.6)

2.1.2 สินเชื่อ

สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เป็นการให้บริการของธนาคารพาณิชย์โดยนำเงินฝากของประชาชนมาให้สินเชื่อแก่ผู้ที่ต้องการเงินทุน การให้สินเชื่อแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ

ตารางที่ 2.5 เงินฝากและสัดส่วนของเงินฝากจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2530		2531	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	221,625	28.67	270,084	29.24
ธนาคารกสิกรไทย	111,626	14.44	127,710	13.83
ธนาคารกรุงไทย	118,765	15.36	145,664	15.77
ธนาคารไทยพาณิชย์	75,280	9.74	84,011	9.09
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	41,902	5.42	52,947	5.73
ธนาคารทหารไทย	45,228	5.85	56,705	6.14
ธนาคารมหานคร	24,817	3.21	29,140	3.15
ธนาคารนครหลวงไทย	26,950	3.49	32,748	3.55
ธนาคารศรีนคร	28,151	3.64	32,216	3.49
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	29,315	3.79	32,216	3.49
ธนาคารเอเชีย	17,758	2.30	21,596	2.34
ธนาคารสหธนาคาร	13,078	1.69	15,218	1.65
ธนาคารไทยทุน	8,921	1.15	11,340	1.23
ธนาคารนครธน	6,430	0.84	8,378	0.90
ธนาคารแหลมทอง	3,122	0.41	3,574	0.38
รวม	772,968	100.00	923,735	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.5 เงินฝากและสัดส่วนของเงินฝากจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2532		2533	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	326,096	28.08	399,837	27.17
ธนาคารกสิกรไทย	165,165	14.22	213,606	14.51
ธนาคารกรุงไทย	185,010	15.93	221,302	15.04
ธนาคารไทยพาณิชย์	112,307	9.67	147,065	9.99
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	74,688	6.43	109,366	7.43
ธนาคารทหารไทย	69,185	5.96	84,273	5.73
ธนาคารมหานคร	34,268	2.95	47,327	3.22
ธนาคารนครหลวงไทย	40,461	3.48	51,266	3.48
ธนาคารศรีนคร	39,526	3.40	46,158	3.14
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	99,207	3.38	51,185	3.48
ธนาคารเอเชีย	26,176	2.25	32,799	2.23
ธนาคารสหธนาคาร	17,822	1.53	23,710	1.61
ธนาคารไทยทุน	15,761	1.36	22,481	1.53
ธนาคารนครธน	11,375	0.98	15,709	1.07
ธนาคารแหลมทอง	4,373	0.38	5,677	0.37
รวม	1,161,420	100.00	1,471,761	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.6 เงินฝากต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

	2530	2531	2532	2533
ธนาคารกรุงเทพ	659.6	789.7	947.9	1,132.7
ธนาคารกสิกรไทย	384.9	430.9	534.5	653.2
ธนาคารกรุงไทย	425.7	505.8	604.6	616.4
ธนาคารไทยพาณิชย์	398.3	413.8	527.3	650.7
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	255.5	313.3	419.6	552.4
ธนาคารทหารไทย	318.5	373.1	432.4	468.2
ธนาคารมหานคร	468.2	549.8	646.6	860.4
ธนาคารนครหลวงไทย	269.5	327.2	400.6	488.2
ธนาคารศรีนคร	255.9	285.1	346.7	401.4
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	207.9	229.8	278.1	363.0
ธนาคารเอเชีย	377.8	459.5	513.3	565.5
ธนาคารสหธนาคาร	153.9	174.9	204.9	269.4
ธนาคารไทยทุน	307.6	378.0	437.5	506.7
ธนาคารนครธน	292.3	335.1	437.5	506.7
ธนาคารแหลมทอง	312.3	357.4	397.5	473.1
รวม	387.1	408.2	546.0	643.8

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2.2 และตารางที่ 2.5

1. สินเชื่อประจำ (Fixed Loan) หมายถึง การที่ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้ากู้เงินจำนวนหนึ่งไปโดยมีกำหนดเวลาในการชำระหนี้แน่นอน ในการชำระหนี้คืนนั้นอาจกระทำเพียงครั้งเดียวครบจำนวนที่กู้ยืมไปหรือผ่อนชำระเป็นงวด ๆ แล้วแต่ลูกค้าจะตกลงกับธนาคาร ผลตอบแทนที่ธนาคารได้รับจากการให้กู้ยืมคือ อัตราดอกเบี้ยที่ลูกค้าจ่ายให้

2. เงินกู้เบิกเกินบัญชี (Overdraft) เป็นการให้สินเชื่อโดยธนาคารจะกำหนดวงเงิน (O/D Line Limit) ให้ผู้กู้ซึ่งใช้บริการบัญชีกระแสรายวัน ผู้กู้สามารถเบิกเงินภายในวงเงินที่กำหนดไว้ การกู้ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการต่าง ๆ เนื่องจากผู้กู้สามารถใช้เช็คในการจ่ายเงินได้ ในการเบิกเงินเกินบัญชีลูกค้าจะต้องเสียดอกเบี้ยเช่นเดียวกับสินเชื่อประจำ แต่แตกต่างกันตรงที่ว่าการเบิกเงินเกินบัญชีไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเต็มตามจำนวนกู้ แต่เสียตามจำนวนเงินที่ลูกค้าผู้ถอนไป การเบิกเงินเกินบัญชีมักจะมีเงินหมุนเวียนเข้าออกเสมอ

3. การซื้อลดตั๋วเงิน (Bill Discount) คือ การที่ธนาคารรับซื้อตั๋วเงินชนิดต่าง ๆ ที่ลูกค้านำมาขายลดให้แก่ธนาคารโดยยอมให้ธนาคารหักส่วนลด ส่วนใหญ่เนื่องมาจากลูกค้ามีความจำเป็นต้องการใช้เงินก่อนที่ตั๋วเงินนั้นจะครบกำหนดในการชำระเงิน การซื้อลดตั๋วเงินจึงเป็นการให้กู้ยืมเงินในระยะสั้นและธนาคารจะคิดดอกเบี้ยตามระยะเวลาที่รับซื้อลด และในการเรียกเก็บเงินจากผู้สั่งจ่ายที่ระบุในตั๋วเงิน หากเก็บเงินไม่ได้ผู้ขายตั๋วเงินจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบและชดใช้เงินให้แก่ธนาคาร นอกจากนี้หากกรณีที่ต้องการเงินมาใช้ก่อนกำหนดวันที่ระบุในตั๋ว ตั๋วเงินนี้สามารถนำไปขายช่วงลด (Rediscount) ให้แก่ธนาคารกลางโดยธนาคารกลางจะหักส่วนลดเช่นกัน แต่น้อยกว่าที่ธนาคารพาณิชย์หักจากลูกค้า ในกรณีนี้ธนาคารพาณิชย์จะได้ผลตอบแทนจากส่วนแตกต่างของการหักส่วนลดดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร

การให้สินเชื่อที่จะกล่าวต่อไปจะหมายถึง การให้สินเชื่อทั้ง 3 ประเภทรวมกัน การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นธนาคารระดับใด การเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ ถ้าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน หรือในภาวะเงินตึงตัว ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อจะมีแนวโน้มลดลง และในทางตรงข้ามการให้สินเชื่อจะมากขึ้นถ้าเหตุการณ์อยู่ในภาวะปกติและมีลู่ทางในการลงทุนที่ดี

สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับเงินฝาก โดยมี ยอด ณ เดือนธันวาคม 2533 จำนวน 1,475,876 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2532 จำนวน 379,718 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มจากปี พ.ศ.2532 ร้อยละ 34.64 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าเงินฝาก จำนวน 69,377 ล้านบาท และยอดสินเชื่อ ณ เดือนธันวาคม 2533 ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีค่ามากกว่าเงินฝากจำนวน 4,115 ล้านบาท ธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีสินเชื่อมากที่สุดคือธนาคาร- กรุงเทม มีสินเชื่อจำนวน 418,128 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 28.32 ของระบบธนาคารพาณิชย์ รองลงมาคือธนาคารกสิกรไทย ยอดสินเชื่อจำนวน 216,146 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 14.64 และธนาคารกรุงไทยมียอดสินเชื่อจำนวน 202,179 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.70 สำหรับ ธนาคารที่มียอดสินเชื่อ น้อยที่สุด คือ ธนาคารแหลมทองมียอดสินเชื่อจำนวน 5,239 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 0.33 ของระบบธนาคารพาณิชย์ (ดูตารางที่ 2.7) เมื่อพิจารณาสินเชื่อต่อสาขาของระบบ ธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ.2533 พบว่าสินเชื่อต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์มีเป็นจำนวน 645.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2532 จำนวน 130.2 ล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 25.26 ธนาคารที่มีสินเชื่อต่อสาขามากที่สุดคือ ธนาคารกรุงเทมมีสินเชื่อต่อสาขาจำนวน 1,184.4 ล้านบาท รองลงมาคือธนาคารมหานคร มีสินเชื่อต่อสาขาจำนวน 1,117.7 ล้านบาท และธนาคารกสิกรไทย มียอดสินเชื่อต่อสาขาจำนวน 660.9 ล้านบาท สำหรับธนาคารที่มีสินเชื่อต่อสาขาน้อยที่สุดคือ ธนาคารสหธนาคารมียอดสินเชื่อต่อสาขาจำนวน 272.2 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.8)

2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

ในกรณีศึกษาที่เราจะใช้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือ ในการวิเคราะห์การประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ของสาขาธนาคารพาณิชย์ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ ภาษีอากร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รายละเอียดของค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายพนักงาน หมายถึง เงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ และเงินอื่น ๆ ที่จ่าย ให้แก่ลูกจ้าง ค่าใช้จ่ายพนักงานเป็นค่าใช้จ่ายที่ธนาคารสามารถที่จะลดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้ กล่าวคือ ถ้าปริมาณหรือผลผลิตของธนาคารมากขึ้นจะก่อให้เกิดการประหยัดจากการขยายขนาดการผลิต ค่าใช้จ่ายพนักงานเป็นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ

ตารางที่ 2.7 สินเชื่อและสัดส่วนของสินเชื่อจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2530		2531	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	233,392	33.28	271,341	31.62
ธนาคารกสิกรไทย	92,569	13.20	111,899	13.04
ธนาคารกรุงไทย	91,495	13.04	110,397	12.87
ธนาคารไทยพาณิชย์	58,535	8.35	72,800	8.48
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	41,123	5.86	54,858	6.39
ธนาคารทหารไทย	33,962	5.41	48,907	5.70
ธนาคารมหานคร	26,128	3.73	33,403	3.89
ธนาคารนครหลวงไทย	23,711	3.38	33,608	3.92
ธนาคารศรีนคร	27,425	3.91	32,600	3.80
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	23,814	3.40	27,406	3.19
ธนาคารเอเชีย	17,169	2.45	23,918	2.79
ธนาคารสหธนาคาร	11,511	1.65	13,859	1.62
ธนาคารไทยทุน	7,857	1.12	11,267	1.31
ธนาคารนครชน	5,259	0.75	7,833	0.91
ธนาคารแหลมทอง	3,327	0.47	3,969	0.47
รวม	701,327	100.00	858,065	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.7 สินเชื่อและสัดส่วนของสินเชื่อจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

: ร้อยละ

	2532		2533	
	มูลค่า	สัดส่วน	มูลค่า	สัดส่วน
ธนาคารกรุงเทพ	926,177	29.76	418,128	28.32
ธนาคารกสิกรไทย	153,728	14.02	216,146	14.64
ธนาคารกรุงไทย	145,436	13.27	202,179	13.70
ธนาคารไทยพาณิชย์	95,678	8.73	141,499	9.59
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	74,042	6.75	100,177	6.79
ธนาคารทหารไทย	65,156	5.94	81,486	5.55
ธนาคารมหานคร	42,847	3.91	61,476	4.16
ธนาคารนครหลวงไทย	40,675	3.71	51,826	3.51
ธนาคารศรีนคร	39,973	3.65	48,931	3.31
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	36,841	3.36	52,523	3.62
ธนาคารเอเชีย	27,669	2.52	34,036	2.31
ธนาคารสหธนาคาร	17,378	1.59	23,956	1.62
ธนาคารไทยทุน	15,699	1.43	22,138	1.50
ธนาคารนครชน	10,582	0.97	15,148	1.03
ธนาคารแหลมทอง	4,277	0.39	5,239	0.33
รวม	1,096,158	100.00	1,475,876	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.8 สินเชื่อต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2530-2533

หน่วย : ล้านบาท

	2530	2531	2532	2533
ธนาคารกรุงเทพ	694.6	793.4	948.2	1,184.4
ธนาคารกสิกรไทย	319.2	371.8	497.5	660.9
ธนาคารกรุงไทย	327.9	383.3	475.3	563.2
ธนาคารไทยพาณิชย์	309.7	358.6	449.2	626.1
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	250.7	324.6	449.2	626.1
ธนาคารทหารไทย	267.3	321.8	407.3	452.7
ธนาคารมหานคร	493.0	630.2	808.4	1,117.7
ธนาคารนครหลวงไทย	237.1	336.1	402.7	493.5
ธนาคารศรีนคร	249.3	288.5	350.6	425.5
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	168.9	194.4	261.3	372.5
ธนาคารเอเชีย	365.3	508.9	542.5	586.8
ธนาคารสหธนาคาร	135.4	159.3	199.7	272.2
ธนาคารไทยทุน	270.9	375.6	475.7	582.6
ธนาคารนครธน	239.0	313.3	407.0	488.0
ธนาคารแหลมทอง	332.7	396.9	388.8	436.6
	351.2	416.3	515.4	645.6

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2.2 และตารางที่ 2.7

ในปี พ.ศ. 2533 ค่าใช้จ่ายพนักงานของธนาคารพาณิชย์ไทยมีเป็นจำนวน 14,963.7 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.9) โดยธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารที่มีค่าใช้จ่ายพนักงานต่อสาขามากที่สุดคือ มีเป็นจำนวน 12.143 ล้านบาทต่อสาขา (ดูตารางที่ 2.10) ถ้าพิจารณาในรูปสัดส่วนของ ค่าใช้จ่ายพนักงานกับค่าใช้จ่ายรวมพบว่า ค่าใช้จ่ายพนักงานจะมีสัดส่วนร้อยละ 43.25 (ดูตารางที่ 2.11)

2. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์ หมายถึง ค่าเสื่อมราคา ค่าเช่า ค่าซ่อมแซม ค่าบริการในการบำรุงรักษา ค่าเบี้ยประกันอัคคีภัย ค่าภาษีที่ดินโรงเรือน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าวัสดุและของใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ และอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องตกแต่งติดตั้ง และยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์ของธนาคารพาณิชย์ไทยในปี พ.ศ. 2533 มีเป็นจำนวน 5,830.8 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.9) คิดเป็นร้อยละ 16.85 ของค่าใช้จ่ายรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย (ดูตารางที่ 2.11)

3. ค่าธรรมเนียมบริการ หมายถึง ค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่ธนาคารจ่ายไป เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น ค่าธรรมเนียมสมาคมธนาคาร

4. ค่าภาษีอากร หมายถึง ภาษีการค้าที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่าย ค่าภาษีอากรนี้จะเป็น ค่าใช้จ่ายที่มีสัดส่วนรองลงมาจากค่าใช้จ่ายพนักงาน กล่าวคือ ค่าภาษีอากรจะมีเป็นจำนวน 7,038.9 ล้านบาท (ดูตารางที่ 2.9) หรือคิดเป็นร้อยละ 20.34 ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทย (ดูตารางที่ 2.11)

5. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกเหนือจากที่แสดง ในรายการข้างต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.9 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยจำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2533

หน่วย : ล้านบาท

	พนักงาน	อุปกรณ์และ อาคารสถานที่	ภาษีอากร	ค่าธรรมเนียม	อื่น	รวม
ธนาคารกรุงเทพ	4,286.6	1,193.8	2,209.8	203.6	1,543.8	9,437.6
ธนาคารกสิกรไทย	2,140.1	992.6	980.0	172.3	937.7	5,222.7
ธนาคารกรุงไทย	2,173.6	1,047.2	940.6	8.0	631.4	4,800.8
ธนาคารไทยพาณิชย์	1,506.3	661.3	565.4	157.1	1,126.5	4,016.6
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	832.7	377.2	499.0	48.8	406.6	2,164.3
ธนาคารทหารไทย	958.9	332.8	425.2	32.0	407.3	2,156.2
ธนาคารมหานคร	306.1	110.0	308.1	2.7	100.3	827.2
ธนาคารนครหลวงไทย	503.9	152.9	231.4	8.5	176.2	1,072.9
ธนาคารศรีนคร	500.7	216.2	202.0	24.4	168.0	1,111.3
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	560.5	161.1	206.2	21.5	186.9	1,136.2
ธนาคารเอเชีย	411.1	245.0	165.9	29.0	114.3	965.3
ธนาคารสหธนาคาร	319.1	145.6	105.0	2.0	93.7	665.4
ธนาคารไทยทุน	250.1	106.5	98.4	0.6	85.0	540.6
ธนาคารนครธน	149.4	65.3	78.4	0.9	43.1	337.1
ธนาคารแหลมทอง	64.6	23.3	23.5	0.8	31.8	144.0
รวม	14,963.7	5,830.8	7,038.9	712.2	6,052.6	34,598.2

ที่มา : รายงานประจำปีธนาคารพาณิชย์

ตารางที่ 2.10 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทย
จำแนกตามธนาคาร ปี พ.ศ.2533

หน่วย : ล้านบาท

	พนักงาน	อุปกรณ์และ อาคารสถานที่	ภาษีอากร	ค่าธรรมเนียม	อื่น	รวม
ธนาคารกรุงเทพ	12.143	2.078	1.304	6.260	0.577	22.362
ธนาคารกสิกรไทย	6.545	2.010	1.025	2.997	0.527	13.104
ธนาคารกรุงไทย	6.055	2.207	0.710	2.620	0.022	11.614
ธนาคารไทยพาณิชย์	6.665	1.749	1.177	2.502	0.695	12.788
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	4.206	1.335	0.570	2.520	0.246	8.877
ธนาคารทหารไทย	5.327	1.063	0.786	2.362	0.178	9.716
ธนาคารมหานคร	5.565	1.178	0.822	5.602	0.049	13.216
ธนาคารนครหลวงไทย	4.799	0.984	0.472	2.204	0.081	8.540
ธนาคารศรีนคร	4.354	1.050	0.830	1.757	0.212	8.203
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	3.975	0.632	0.511	1.462	0.152	6.732
ธนาคารเอเชีย	7.088	2.086	2.138	2.860	0.500	14.672
ธนาคารสหธนาคาร	3.626	1.013	0.642	1.193	0.023	6.497
ธนาคารไทยทน	6.582	1.887	0.916	2.589	0.016	11.990
ธนาคารนครธน	4.819	0.894	1.213	2.529	0.029	9.484
ธนาคารแหลมทอง	5.383	1.258	0.683	1.958	0.067	9.349
	6.546	1.635	0.916	3.079	0.312	12.488

ที่มา : คำนวณจากตาราง 2.2 และตาราง 2.9

ตารางที่ 2.11 สัดส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ไทย
จำแนกตามธนาคารปี พ.ศ.2533

หน่วย : ร้อยละ

	พนักงาน	อุปกรณ์และ อาคารสถานที่	ภาษีอากร	ค่าธรรมเนียม	อื่น	รวม
ธนาคารกรุงเทพ	45.42	12.65	23.41	2.16	16.36	100.00
ธนาคารกสิกรไทย	40.98	19.01	18.76	3.30	17.95	100.00
ธนาคารกรุงไทย	45.28	21.81	19.59	0.17	13.15	100.00
ธนาคารไทยพาณิชย์	37.50	16.46	14.08	3.91	28.05	100.00
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	38.47	17.43	23.06	2.25	18.79	100.00
ธนาคารทหารไทย	44.47	15.43	19.72	1.48	18.90	100.00
ธนาคารมหานคร	37.00	19.30	37.25	0.33	12.12	100.00
ธนาคารนครหลวงไทย	46.97	14.25	21.57	0.79	16.42	100.00
ธนาคารศรีนคร	45.06	19.45	18.18	2.20	15.11	100.00
ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ	49.33	14.18	18.15	1.89	16.45	100.00
ธนาคารเอเชีย	42.59	25.38	17.19	3.00	11.84	100.00
ธนาคารสหธนาคาร	47.96	21.88	15.78	0.30	14.08	100.00
ธนาคารไทยทน	46.26	19.70	18.20	0.11	15.73	100.00
ธนาคารนครธน	44.32	19.37	23.26	0.27	12.78	100.00
ธนาคารแหลมทอง	44.86	16.18	16.32	0.56	22.08	100.00
	43.25	16.85	20.34	2.06	17.50	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2.9